

Medieplan

Olofströms bibliotek 2020

Innehållsförteckning

Varför medieplan?	3
Omvärldsbeskrivning	3
Geografiskt	3
Befolkning.....	3
Näringsliv.....	3
Utbildning	3
Styrdokument och riktlinjer	4
Folkbibliotek i Olofströms kommun	4
Skolbibliotek i Olofströms kommun	5
Medieorganisation	5
Bestånd	6
Förvärv och förvärvspolicy	7
Ämnesbevakning	8
Reservationer	8
Inköpsförslag/fjärrlån	9
Kurslitteratur	9
Magasin	9
Gallring	9
Bevarandeplan	10
Samverkan	10
Utvärdering och uppföljning	10
Analys av 2019	11
Vad vi bör arbeta med under 2020	14

- Bilagor:**
1. Sammanställning av medieplanering för avdelning A, B, K, L, R, U, DVD-film samt uHc och uHce
 2. Redovisning av utlån, förvärv och gallring på fackavdelningen för vuxenmedia 2019 – huvudbiblioteket

Medieplanen gäller för Olofströms folkbibliotek (huvudbibliotek och filialer). Den uppdateras varje år i samband med fördelning av medieanslaget och ses över mer grundligt vart femte år. Nästa tillfälle för grundlig genomgång är 2025. Senast uppdaterad 2020-02-26.

Varför medieplan?

För att:

- Bättre tillgodose användarnas behov
- Få bättre kunskap om mediebeståndet
- Effektivisera mediehanteringen
- Medvetet profilera sig
- Skapa ett budgetunderlag
- Sammanställa ett dokument att arbeta efter, följa upp och utvärdera

Omvärldsbeskrivning

Geografiskt

Olofströms kommun är en av Blekinge läns fem kommuner. Utöver centralorten Olofström består kommunen av tätorterna Jämshög, Kyrkhult, Vilshult och Grånum.

Befolkning

Olofströms kommun har 13 426 invånare (den 31 dec 2019). Det är en minskning med 90 personer från samma tid året innan. Åldersgruppen 0-18 år utgör ca 19 % av befolkningen. De flesta personer med utländsk bakgrund kommer från Syrien, Finland, Polen och f.d. Jugoslavien. Ungefär 37 % av befolkningen har utländsk anknytning, det vill säga minst en förälder född utomlands, och det är en högre andel jämfört med Sverige i stort (SCB, P. Drysén och A. Samardzic 2019-01-29).

Näringsliv

De största arbetsgivarna är Volvo Personvagnar AB och Olofströms kommun. Branscherna jord, skog & energi och tjänsteföretag är de största arbetsställena, medan tillverkningsbranschen är överlägset störst (ca 60%) när det gäller antal sysselsatta i företag. Vad gäller arbetspendlingen är inpendlingen klart större än utpendlingen. Det startas mellan 50 och 60 nya företag varje år i kommunen. De företagsbranscher som dominerar bland nystartade företag är tjänsteföretag och handel & restaurang (SCB, Näringslivsfakta 2018 Olofströms kommun).

Utbildning

I kommunen finns sex förskolor, en F-3 skola, fyra F-6 skolor, en högstadieskola och två gymnasieskolor. Det finns sammanlagt sju skolbibliotek. Det finns inga friskolor inom kommunen. Nordenbergsskolan är, förutom ett vanligt gymnasium, också ett idrottsgymnasium med sporter som bland annat orientering, innebandy och fotboll. Klaragymnasiet är en skola för ungdomar med autismspektrumtillstånd (AST). Det finns också en folkhögskola och ett KomVux. Utbildningsnivån i kommunen är lägre än landet i övrigt. Kommunen har en högre andel personer med gymnasial utbildning kortare än tre år än riket, medan den treåriga gymnasieutbildningen ligger på ungefär samma nivå som riket. När det gäller eftergymnasial utbildning ligger kommunen under rikssnittet (SCB 2018). Arbetslösheten har ökat något under 2019. Totalt var 696 personer arbetslösa i januari 2020 (arbetsformedlingen.se).

Styrdokument och riktlinjer

[Bibliotekslagen](#) (2013)

[Unescos folkbiblioteksmanifest](#) (1994)

[Regional kulturplan](#) (2018-2020)

[Regional medieplan för Blekinge och Kronoberg](#) (2018-2019)

[Kultur- och fritidsplan för Olofströms kommun](#) (2017) (intern länk)

[Olofströms kommuns biblioteksplan](#) (2019-2022)

Folkbibliotek i Olofströms kommun

Olofströms bibliotek består av ett huvudbibliotek i Olofström och två filialer placerade i Kyrkhult och Jämshög. Huvudbiblioteket innefattar även en lokalsamling som fördjupas med en Harry Martinson- och en Sven-Edvin Saljesamling. Filialen i Kyrkhult är integrerad med en F-6 skola. Biblioteken håller öppet 55 timmar i veckan. På sommaren är öppethållandet mindre.

Det totala mediebeståndet 2019-12-31 var 61 261 medier. 40% är barnmedier, 7% är på utländska språk och 8% är anpassade medier. Av medieanslaget går ca 26% till barnmedier och ca 55% till vuxenmedier. År 2019 fanns det 2655 aktiva låntagare, d.v.s. som gjorde minst en transaktion under året. Antalet lån per aktiv låntagare var 24,1 vilket är något lägre än 2018 (24,3). Den totala utlåningen var 64 148, vilket blir 4,8 lån per invånare. Av den totala utlåningen var 42% barnmedier och 58% vuxenmedier. Antalet besökare ökade med ca 5,4% (ca 126 092 besökare 2019).

Ur [Olofströms kommuns biblioteksplan 2019-2022](#)

Verksamhetsidé:

”Folkbiblioteket vill vara en mötes- och bildningsplats för alla, där litteraturen och det fria ordet har en central roll. Biblioteken ska verka som en viktig del i kommunens utveckling och i det demokratiska arbetet. Bibliotekets verksamhet och aktiviteter ska inkludera människor med olika behov, förväntningar och intressen. Det ska präglas av mod, delaktighet, engagemang och kvalitet. Alla har rätt till likvärdig biblioteksservice.”

Mål och utvecklingsområden enligt biblioteksplanen:

1. Vara en demokratisk, kreativ och tillgänglig mötesplats för alla medborgare, kulturella upplevelser och idéer.
2. Tillhandahålla ett fräscht, varierat och aktuellt mediebestånd med kvalitet.
3. Arbeta för att motverka digitala kompetensklyftor och främja ett livslångt lärande.
4. Väcka och främja läslust.
5. Främja skolbibliotek.

Ur [Kultur- och fritidsplan för Olofströms kommun](#)

Här återges endast de viktigaste utgångspunkterna som biblioteket har att förhålla sig till.

Olofströms kommuns vision: *”Heja Olofström! Stolt och expansiv. 2025 är vi 14 000 invånare.”*

Kommunfullmäktiges övergripande mål:

- Nära till allt – hållbar livsmiljö
- Barnen i centrum – hållbar uppväxtmiljö

- Jobb till 1000 – hållbar tillväxt

Övergripande utgångspunkter för kultur och fritid: "Kultur- och fritidsnämndens inriktning är att stödja verksamheter som ger gemenskap, stärker människans egenvärde och identitet samt främjar delaktighet och ansvarskännande." (sid 4)

Övergripande riktning för kultur- och fritidslivet: "Ett varierat kultur- och fritidsliv som erbjuder frihet, öppenhet, kvalitet och mångfald samt ger möjlighet till fysiska aktiviteter, sociala kontakter, stimulans och utveckling för alla invånare, oavsett var i kommunen du bor, oavsett nationalitet, utbildning, ålder, kön, ekonomiska villkor och hälsa eller funktionsnedsättning." (sid 7)

Skolbibliotek i Olofströms kommun

I kommunen finns det skolbibliotek på sju skolor. Två av dessa skolbibliotek är bemannade med skolbibliotekarier, på resterande skolbibliotek arbetar lärarbibliotekarier. Under 2008-2009 lade personal från Olofströms bibliotek in skolbibliotekens mediebestånd i Freelib. Kommunens alla skolor är inlagda i BOOK-IT och beståndet kan sökas i en gemensam katalog.

De skolor som har haft utlåning i Freelib sedan starten 2008 är Brännaregårdsskolan, Ekerydsskolan (som numera ingår i Brännaregårdsskolans organisation), Vilboksskolan och Högavångsskolan. Gränums och Jämshögs skola har inte börjat med utlåning via Freelib. Nordenbergsskolan påbörjade utlåningen i FreeLib 2013 och startade med självutlåning i BOOK-IT Pub 2016. Kyrkhults skola ingår i BOOK-IT. Kyrkhults bibliotek startade OPAC-utlåning 2014 för elever och förskolor. I slutet av 2014 byttes OPAC:en ut mot BOOK-IT Pub. Hösten 2019 började istället självbetjäningautomater användas eftersom biblioteket blir Meröppet 2020.

Under 2019 har 10 828 medier lånats ut på skolorna (2018 = 8607). Mediebeståndet uppgår till 47 208 exemplar (2018 = 44 596 ex) och därav är 1023 nyförvärv (2018 = 1331 nyförvärv).

Personal på Olofströms bibliotek har systemansvar för Freelib och sköter det administrativa arbetet.

Medieorganisation

Bibliotekets medieorganisation utgår från de principer som biblioteks organisation bygger på:

- Helhet
- Delaktighet
- Medansvar
- Processinriktat arbete

Det innebär att:

- Inköpen decentraliseras i hela organisationen
- Fler blir delaktiga i inköpsprocessen genom ämnesbevakningen
- Fler delar på ansvar

- Snabbare och effektivare inköp

Alla invånare i kommunen ska ha samma möjligheter att ta del av litteratur och information oavsett format och oavsett vilket bibliotek de vänder sig till. Tillgången ska vara fri och jämlik. En förändrad omvärld ställer nya krav. Ökade kunskaper ger bättre service i kundmötet.

I bibliotekets decentraliserade inköpsorganisation ingår alla bibliotekarierna som en del av det fördjupade ansvaret för sin avdelning.

Medieanslagets fördelning:

- Vuxen skönlitteratur: inkl lokalsamling, AV-media, anpassade medier (storstil, lättläst och daisy)
- Vuxen facklitteratur: inkl lokalsamling, AV-media, anpassade medier
- Barn: skön- och facklitteratur, AV-media inkl TV-spel, anpassade medier (lättläst, daisy, Äppelhyllan)
- Tidningar & tidskrifter
- E-böcker
- Databaser
- Filialer: Kyrkhult barn och vuxen samt Jämshög barn och vuxen

Efter genomgång av cirkulationstal, antal förvärv och anslagets utfall tas beslut om medieanslagets fördelning inför kommande år av verksamhetsansvarig.

Bestånd

Biblioteket ska ha ett mediebestånd som erbjuder igenkännande och utmaning, och som stödjer demokrati, yttrande- och informationsfrihet. Utbudet av medier ska präglas av allsidighet och kvalitet. Beståndet speglar riktlinjerna för förvärv (se s. 7).

Beståndet består av flera nivåer (barn, unga och vuxen) och litterära kategorier (fack och skön) samt:

- Olika medietyper, varav de vanligaste är
 - Böcker med tryck text
 - Ljudböcker (Cd-böcker och Mp3-böcker)
 - E-böcker och e-ljudböcker
 - Tidningar och tidskrifter (tryckta och digitala), sparas en vecka till ett år
 - Anpassade medier (se nedan)
 - Film:
 - DVD-filmer
 - E-film (streamad film)
 - Musik (CD-skivor)
 - TV-spel (för xbox och PlayStation)
- Mångspråk
 - Skolspråken: engelska, tyska, franska och spanska
 - Europeiska och utomeuropeiska språk: beståndet ska spegla efterfrågan och behov, men det ska samtidigt finnas ett basutbud på de vanligaste språken som förekommer i kommunen.
- Minoritetsspråk
 - Till de svenska minoritetsspråken hör finska, jiddisch, meänkieli, romani och samiska. Eftersom det finns en stor finsktalande befolkning i kommunen ska

biblioteket ha ett stort och aktivt bestånd av medier på finska. På övriga minoritetsspråk ska biblioteket sträva efter litet basutbud för varje språk.

- Anpassade medier
 - Daisy (talböcker) samt sex spelare till utlån
 - Storstil
 - Lättläst
 - Kombinerat material (bok & CD/DVD/Mp3)
 - Äppelhyllan (hylla med medier för barn och unga med särskilda behov, t.ex. TAKK, punktskrift och taktila böcker)
- Lokalsamling
 - Två exemplar av litteratur med lokal anknytning
- Referenslitteratur
 - Tryckta referensböcker står på respektive ämnesshylla
- Mikrofilm/mikrofiche
 - Mikrofilmerna och mikrofichekorten är inte inlagda i BOOK-IT
 - En läsare av mikrokort finns i släktforskningsrummet
- Databaser
 - Pressreader
 - Alex författarlexikon
 - Landguiden
 - Global Grant
 - För släktforskning: Arkiv Digital, Sveriges dödbok, Sveriges befolkning, Begravda i Sverige, By- och gårdsregister för Blekinge län
- Publika datorer
 - Sju bokningsbara publika datorer
 - En bokningsbar dator för släktforskning
 - En dator för katalogsökning
- Wifi
 - Gratis wifi utan lösenord

Förvärv och förvärvspolicy

Inköp sker hos de leverantörer som Olofströms kommun har avtal med. Nuvarande avtal gäller tills vidare. Medier för utlåning köps i möjligaste mån utrustade, d.v.s. plastade och med etikett.

Fördelningen av medieanslaget sker en gång per år. Medieanslaget har följt den decentraliserade inköpsorganisationen och varje inköpare ansvarar för sitt medieanslag och för att se sin del i helheten.

Riktlinjer för förvärv, oavsett medium, är kvalitet, tillförlitlighet och en spegling av efterfrågan i Olofström samt:

- Facklitteratur barn och vuxen:
 - Alla nivåer från enkla böcker till viss litteratur på högskole-/universitetsnivå
 - Aktuella – bevaka nya upplagor
 - Tidningar och tidskrifter – på efterfrågan samt en bred ämnesspridning
- Skönlitteratur barn och vuxen:
 - Olika genrer
 - Aktuella
 - Klassiker

- Andra språk än svenska barn och vuxen:
 - Språk efter behov i kommunen med undantag för minoritetsspråk
- TV-spel:
 - För xbox och PlayStation
- DVD-filmer:
 - Barn och vuxen: efter recensioner, sträva efter ett brett utbud, ej Blu-ray
- Lokalsamling: två exemplar av litteratur med lokal anknytning
 - Litteratur och annan media om Olofströms kommun ska finnas i lokalsamlingen i två exemplar om det är möjligt, varav ett placerat i magasin.
 - I lokalsamlingen kan också finnas media om övriga Blekinge och närliggande kommuner i Skåne och Småland.

Kvalitet är ett subjektivt begrepp och bestäms av rådande normer och den enskilde låntagarens behov av kunskap och upplevelse. Beslut om inköp fattas av ämnesbevakaren och vid tveksamma inköp av arbetsgruppen efter diskussion med bibliotekschefen.

Det krävs kunskap, engagemang, kreativitet och servicekänsla hos personalen för att göra medierna kända och tillgängliga för användarna. Vi bevakar trender i samhällsutvecklingen, samtidigt som vi lyfter fram alternativ. Hög kvalitet innebär också snabbhet vid förvärv. Biblioteket har en öppenhet för och kunnighet om nya medier.

Ämnesbevakning

Beslut om inköp av medier görs av ämnesbevakare samt av enskilt filialbibliotek.

Ämnesbevakarnas uppgift är att:

- Bevaka medieutbudet inom sitt ämne, inkl tidskrifter
- Sköta mediebeståndet (d.v.s. urvalet, nya upplagor, alternativ litteratur inom ämnet, böcker i serier, gallring och "ordning" på avdelningen)
- Marknadsföra sitt ämne
- Ansvara för ämnets tilldelade anslag

Ett tidskriftsmöte hålls en gång per år för alla i personalen då utbudet går igenom och ett gemensamt beslut tas om vilka prenumerationer som biblioteket ska ha. Prenumerationerna sköts av en person.

För nättjänster och databaser finns det årliga abonnemang. Vissa av dessa ingår i ett paketabonnemang via Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Abonnemangen sköts av en person.

E-resursgruppen arbetar bland annat utifrån [Digital strategi för folkbiblioteken i Blekinge och Kronoberg samt Biblioteksutveckling 2017-2020](#). I e-resursgruppens arbete ingår också sociala medier, bibliotekets hemsida och ämnesbevakning på digitala tjänster, såsom databaser och e-media.

Reservationer

Om mediet är utlånat kan låntagare ställa sig i kö. När det är kö blir lånetiden två veckor (kö = en eller fler i kö). Vid fem personer eller mer i kö på skönlitteratur (både barn- och

vuxenmedier) köps ytterligare ett exemplar in. Vid tre personer eller mer på kurslitteratur köps om möjligt ytterligare ett exemplar in.

Inköpsförslag/fjärrlån (intern länk)

Låntagaren/användaren är en viktig medaktör i medieurvalet. Varje förfrågan på köpbara medier, tryckta eller i annan form, ska ses som ett inköpsförslag. Vi tar gärna emot inköpsförslag, men vi förbehåller oss rätten att göra bedömningen utifrån våra riktlinjer. Detta gäller även gåvor i form av böcker, tidskrifter eller andra medier.

Inom samarbetet för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg kan även böcker som det fjärrlånande biblioteket äger skickas efter. I detta fall råder sunt förnuft. Utlånande bibliotek avgör själva om utlån ska ske. Följande medier bör inte fjärrlånas:

- Populära och/eller efterfrågade fack- och skönmedia (t.ex. långserier) som är köpbara
- Nya medier från det senaste året
- DVD-filmer (vid särskilda tillfällen kan förfrågan ställas om lån, men varje bibliotek har rätt att säga nej)

Kurslitteratur

Till studerande fjärrlånar eller köper vi kurslitteratur vid behov. Valet mellan fjärrlån och inköp avgörs av ämnesansvarig bibliotekarie och styrs bland annat av hur möjligheterna ser ut för inköp respektive fjärrlån, och hur smal eller avancerad kurslitteraturen är.

Magasin

Magasin ska finnas endast på huvudbiblioteket. Här kan placeras media som inte har hög utlåningsfrekvens men som bedöms inte kunna gallras samt klassiker inom facklitteratur och skönlitteratur som är i dåligt skick och som inte går att köpa längre.

Gallring

Riktlinjen är att gallra lika mycket som det köps in. Avdelningsansvarig gör bedömning utifrån ämnets förutsättningar och karaktär. Det är viktigt att behålla bredd och allsidighet. Undantag är lokalsamlingen, anpassade medier och utländska språk.

Följande kriterier gäller för gallring:

- Föråldrat eller missvisande innehåll
- Ny bok/upplaga finns
- Aktuellare material i annan form finns i ämnet
- Sliten eller trasig
- Lite utlånad eller ej utlånad på länge = gallringslista
- Dubblett

Bevarandeplan

Låntagaren ska stå i centrum för vår verksamhet. Vi ska veta hur och vad som används av vårt mediebestånd och också av vem.

Vårt bevarandeansvar består av lokalsamlingen, Harry Martinson-samlingen och Sven-Edvin Salje-samlingen.

Våra medier kan magasineras, säljas, kastas eller skickas till Sveriges depåbibliotek i Umeå. Vi gallrar för att ge plats för nytt, bättre skyltning, bredda och fördjupa beståndet och för att bli av med gammalt och inaktuellt material.

Samverkan

Inom Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg samverkar biblioteken bland annat kring mediehanteringen och medieförsörjning, t.ex. boktransporter och riktlinjer för fjärrlån. För riktlinjer och rutiner se [Biblioteksutveckling Blekinge Kronobergs hemsida](#).

Utvärdering och uppföljning

Medieplanen revideras grundligt vart femte år, och uppdateras årligen. Då görs en uppföljning och utvärdering av de mål som satts för året. Mediegruppen tar fram cirkulationstal för utvalda delar av beståndet och ämnesbevakarna analyserar materialet, gör kommentarer till cirkulationstalen och annat som berör mediehanteringen. Avseende ska tas till:

- Målgrupp
- Placering och exponering
- Förvärv och inköpskanaler
- Utlån
- Gallring
- Cirkulationstal

Analys av 2019

- 2019 uppgick antalet lån per invånare till 4,8 (2018 var siffran också 4,8). Under året som gick minskade HB sin utlåning av medier med endast 0,4 %. Kyrkhults bibliotek minskade utlånen med 16,6 %. I Jämshög ökade utlånen med 12,4 %. För hela organisationen minskade utlåningen med 1,7 %. På HB är det facklitteratur för vuxen som ökar medan skönlitteratur för vuxen minskar. Utlåningen av barnlitteratur ligger ungefär på samma nivå. Kyrkhults största minskning är skönlitteratur för barn och i Jämshög är det vuxenlitteratur som ökar medan barnlitteratur minskar något.

Utlåningen av AV-medier har minskat de senaste åren. 2019 låg minskningen framför allt på ljudböcker, DVD-filmer och kombinerat material (bok och mp3/cd/dvd). E-boksutlåningen fortsätter att öka nationellt. Från att ha ökat kraftigt i Olofström 2018 (190%) skedde en liten minskning 2019 (-4,2%). Det betyder inte att intresset har minskat för kostnaden för e-böcker slår i taket varje månad. Minskningen beror snarare på hur mycket varje lånad e-bok kostar. Är de dyrare går det inte att låna lika många e-böcker eftersom vi har en fast månadskostnad. Det är e-ljudböcker som lånas mest. Av den totala utlåningen står e-böckerna för 2,6 %.

Det finns många olika sätt att läsa och biblioteken erbjuder flera alternativ. Det finns böcker med större text (Stor stil) och böcker skrivna på lättläst svenska (Lättläst). Det finns också speciella inlästa böcker, så kallade talböcker eller Daisy, där man kan förflytta sig mellan rubriker, bläddra i boken och lägga bokmärken m.m. Ett annat namn för de här medierna är anpassade medier. I medieplanen för 2019 bestämde vi oss för att titta närmare på utlånen för de här medierna för vuxna. I tabellen nedan framgår det att utlånen har varierat under de senaste fem åren.

År	2015	2016	2017	2018	2019
Daisy	1510	1769	1240	1097	1261
Lättläst	439	653	760	689	576
Stor stil	543	476	416	321	267

Utlånen för Daisy har gått upp och ner de senaste fem åren. Antalet låntagare med låntagarkategorin Talboklåntagare har minskat från 46 st 2015 till 31 st 2019. Samtidigt har personer (över 18 år) med egen nedladdning från Legimus ökat från 55 st 2015 till 83 st 2019. En del talbokslåntagare är storläsare, d.v.s. lånar väldigt mycket Daisy och hur många de är påverkar också utlånen från år till år. Under 2019 köpte vi ytterligare två Daisyspelare och det finns nu sex spelare till utlån.

Utlånen för Lättläst har också varierat de senaste fem åren. Det beror en stor del på hur samarbetet har varit med SFI och Humanus. 2017 var det t.ex. många SFI-grupper och vi hade också en praktikant som arbetade med Lättläst och nyanlända. Stor stil har stadigt minskat sina utlån de senaste åren. Här är det svårt att avgöra vad det beror på. Liksom för Daisy finns det en del låntagare som lånar väldigt mycket och beroende på hur många de är så kan utlånen påverkas.

- Gallringen på HB uppgick förra året till 3293 exemplar. Förvärvet var 2764 exemplar. Det är en betydligt jämnare fördelning mellan gallrat och nyförvärv 2019 än 2018. Jämshögs bibliotek hade en väldigt hög gallringsgrad 2018 som berodde på flytten till nya lokaler, därför har det inte gallrats så mycket under 2019. På HB och Kyrkhult har nyförvärven varit fler än 2018, medan Jämshög ligger på samma nivå.

Under 2019 såg vi över våra rutiner för gallring som har uppdaterats (se sid 9). Riktlinjen är att gallra lika mycket som det köps in, men det är mycket viktigt att en bedömning görs utifrån avdelningens och ämnets karaktär och förutsättningar. Tanken är också att ämnesansvariga har regelbunden uppföljning under året.

Gallringsgraden (gallrade exemplar/nya exemplar):

- HB: 1,2
- Kyrkhult: 0,6
- Jämshög: 0,2

Andelen nyförvärv av beståndet:

- HB: 6,4 %
- Kyrkhult: 6,6 %
- Jämshög: 7,5 %

- 2019 har avdelningarna A, B, K, L, R, U, DVD-film samt uHc och uHce genomgått en fördjupad medieplanering (se sammanställningen i bilaga 1).

Uppföljning har gjorts av de berörda avdelningarna för medieplaneringen 2018:

Avd	Åtgärd/att arbeta vidare med	Kommentar
D	Se över underavdelningarna Da, Dc, Df, Dj och Dofg samt placeringen av folianterna.	Da har utökats något, avvaktar med övriga avd. Folianterna blir kvar på samma plats ett tag till.
E	Se över placeringen av folianterna.	De blir kvar på samma plats ett tag till.
G	Gå igenom magasinerade böcker.	Genomgång utförd.
Qe	Skyltning och exponering.	Har inte hunnits med.
V	Gå igenom referenslitteraturen. Ev bättre rutin för att hålla kurslitteratur aktuell. Se över underavdelningarna Veba, Veh, Vek, Vj, Vk, Vnb, Vu.	Föråldrad referenslitteratur är gallrad. Rutin är skapad. En del knubbar har tagits bort, andra underavdelningar har förstärkts.
X	Gå igenom magasinerade böcker. Ev komplettering av hits-samlingar.	Genomgång utförd. Komplettering genomförd.
Hcg	Vid arrangemang flyttas hyllorna så det blir svårt att komma åt böckerna. Den gröna skylthyllan för nya böcker fungerar inte så bra för Hcg och ungdom.	Svårt att göra något åt problemet mer än att ställa hyllorna så bra det går vid omflytten. Skylthyllan är flyttad och fungerar nu bättre.

- Vi har fortsatt använda oss av webbplatsen för att lyfta fram våra medier, bland annat boktips med olika teman och puffar som direktingångar till t.ex. e-böcker och information på engelska. Vid behov har vi visat låntagarna hur de loggar in och/eller hur de söker i katalogen. Under 2019 uppdaterades Biblio så att det nu även går att låna e-text i appen, inte bara e-ljudböcker. Utlåningen av e-text har dock inte ökat med appen utan har istället minskat något. Fortfarande dominerar utlåningen av e-ljudböcker över e-text.

Tjänsten Viddla lanserades i oktober 2018. Låntagare erbjuds streama film gratis antingen via Viddlas hemsida eller appen Viddla. Under 2019 har 211 filmer lånats.

Utlåningen av DVD-film fortsätter sjunka stadigt och e-film blir ett bra komplement till det befintliga beståndet.

- Under året har vi försökt att oftare och mer systematiskt lyfta fram populärvetenskaplig facklitteratur för vuxna, bland annat i samband med föreläsningar och aktuella händelser. Vi har gjort en rutin för hur det här arbetet ska kunna fortsätta.

Vad vi bör arbeta med under 2020

på huvudbiblioteket och filialerna

- Vi mäter det totala antalet utlån per invånare, och 2020 ska vi även följa upp utlåningssiffrorna för utländska språk.
- Vi mäter gallringsgraden för att se hur mycket vi gallrar. Detta gäller både huvudbiblioteket och filialerna. Undantag är lokalsamlingen, utländska språk och anpassade medier. Vi mäter också andelen nyförvärv av beståndet (ej elektroniskt).
- För avdelningarna C, F, N, Qa-Qb, Qc, facklitteratur för barn och unga samt serier för barn och vuxna och vuxenlitteratur på utländska språk görs en fördjupad medieplanering enligt femårsplanen. Samtidigt följer vi upp medieplaneringen för avdelningarna som gjordes 2019 (se sid 16).
- Vi arbetar vidare med vår webbplats och använder de möjligheter som finns att lyfta fram våra medier genom digitalt läsfrämjande, t.ex. boktips och e-böcker. 2020 fortsätter vi följa utvecklingen av e-media.
- Vi ser över vuxenmediernas utbrytningar, t.ex. Företagsinfo, Science fiction och Noveller och funderar på om eventuella förändringar behövs utifrån genre, utlån och placering.

Bilaga 1: Sammanställning av medieplanering för avdelningarna A, B, K, L, R, U, DVD-film samt uHc och uHce.

Avd	Bestånd					Ålder*			Cirkulationstal*	
	Tot antal ex*	Ex i mag	Ref	Ljudbok	E-bok	9 år el äldre	4-8 år	0-3 år	2019	2018
A	166	1	28	0	29	43%	35%	22%	0,7	1,1
B	210	0	17	0	111	48%	20%	32%	0,7	0,7
K	1175	6	0	6	498	52%	25%	23%	0,7	0,7
L	1526	1	0	14	761	45%	27%	28%	1,0	1,3
R	491	0	0	4	265	28%	35%	37%	1,0	1,0
U	494	7	3	2	78	56%	22%	22%	1,0	0,9
DVD	623	0	0	-	-	56%	32%	12%	0,5	0,7
uHc uHce	2385	7	0	33	1341	36%	40%	24%	0,5	0,8

* E-böcker ej medräknade

Avdelning A (Bok- och biblioteksväsen) är en liten avdelning med förhållandevis många referensböcker. Referensböckerna består till stor del av böcker med litteraturtips från BTJ Förlag som förvaras i informationsdisken. En del referensböcker är också placerade i släktforskningsrummet. Avdelningen har en bra åldersfördelning. Det är framför allt handböckerna i uppsatsskrivning som bör hållas aktuella. Gallringsgraden är bra (0,9) men cirkulationstalet har sjunkit ganska mycket.

Avdelning B (Allmänt och blandat) tillhör de avdelningar med minst bestånd. Referensböckerna består i huvudsak av Nationalencyklopedin som bör ses över. Den övervägande delen av beståndet är 9 år eller äldre. Många av böckerna om övernaturliga företeelser och idéhistoria hamnar här. På senare år har det kommit mycket litteratur om internet. Cirkulationstalet är bra för att vara en så blandad avdelning men gallringsgraden har varit ganska hög (1,6).

Avdelning K (Historia) är en stor avdelning. Beståndet består mycket av äldre litteratur, men som fortfarande är aktuell. Det är framför allt litteratur om andra världskriget som efterfrågas och det kommer en hel del inköpsförslag från låntagare. Gallringen har varit mycket låg (0,2). De flesta böckerna som inte varit utlånade på länge har fortfarande ett värde. Trots många utlån blir cirkulationstalet blir lågt på grund av det stora beståndet.

Avdelning L (Biografi med genealogi) är också en stor avdelning med många exemplar. Liksom för avdelning K blir biografier oftast inte inaktuella, och det avspeglas i att nästan hälften av beståndet är 9 år eller äldre. Biografier är en av de mest utlånade fackböckerna, men cirkulationstalet har minskat lite det senaste året. Placeringen i biblioteket är tyvärr en av de minst synliga och svår att hitta. Sedan avdelningen flyttade dit har utlånen minskat ganska mycket. 2018 gjordes en stor gallring (gallringsgrad 1,9).

Avdelning R (Idrott, lek och spel) är en avdelning med mest nyare litteratur. Det finns en stor utgivning och många låntagare vill gärna ha det senaste när det gäller olika träningsformer. Cirkulationstalet är bra liksom placeringen med gott om plats för skyltning. Gallringsgraden har varit ganska hög (1,4).

Avdelning U (Naturvetenskap) har en stor andel äldre litteratur och många av de här böckerna är av typen uppslagsverk, t.ex. floror och faunor av olika slag. Avdelningen är svår att gallra så därför har gallringen varit nästan obefintlig. Cirkulationstalet är bra och har ökat lite.

Utlånen av DVD-film har minskat med åren. Tillgången på olika strömningstjänster har gjort att behovet av DVD-film har blivit mindre. Nyförvärven har också minskat något. Det beror på att det inte erbjuds lika många filmer längre och att budgeten minskat eftersom vi också erbjuder strömningstjänsten Vidla.

Beståndet på uHc och uHce (skönlitteratur för ungdomar) har en jämn åldersfördelning över lag. Vissa placeringar består dock mest av äldre litteratur. Under 2018 gjordes en stor gallring för att fräscha upp beståndet (1,8). Cirkulationstalet är bra men utlånen verkar minska. Den placering som lånas mest är Fantasy. CD-böcker lånas nästan inte alls medan e-böcker har en del utlån.

Kapitelböcker uHc och uHce (utom lättläst):

År	2019	2019	2019	2019	2018	2018	2018	2018
	Bestånd	9 år el äldre	4-8 år	0-3 år	Förvärv	Gallr.	Utlån	Cirk.tal
Totalt (ej e-böcker)	1044	36%	40%	24%	61	110	785	0,8
E-böcker	1341	-	-	-	-	-	77	-
Placeringar:								
Fantasy	80	54%	25%	21%	3	23	62	0,6
Hästar	18	44%	50%	6%	0	16	7	0,2
Klassiker	9	90%	10%	0%	0	0	5	0,6
Klassex	14	100%	0%	0%	0	32	4	0,3
CD-bok	25	80%	20%	0%	0	0	1	-
Mp3	8	38%	62%	0%	0	0	6	0,8

Önskade åtgärder/att jobba vidare med:

Avd	Åtgärd/att arbeta vidare med
B	Se över gallringen (har gallrats mycket 2019) samt NE
K	Förstärkning behövs på K.58 och K.59 Se över skyltning
L	Skyltning och exponering eftersom utlånen minskat sedan flytten
R	Se över gallringen (har gallrats mycket 2019)
U	Förstärkning behövs på Ufhe, Ucc och Uce
uHc uHce	Se över gallringen (har gallrats mycket 2019)

Bilaga 2: Redovisning av utlån, förvärv och gallring på fackavdelningen för vuxenmedia 2019 - huvudbiblioteket

Utlån/signum			Förvärv/signum			Gallring/signum		Cirk.tal/signum	
V	1110	11,5%	V	66	9,5%	V	85	V	1,6
F	852	8,8%	F	35	5,0%	F	27	F	1,9
L	786	8,1%	L	75	10,8%	L	76	L	1,0
D	745	7,8%	D	38	5,5%	D	26	D	1,4
Qc	731	7,6%	Qc	45	6,5%	Qc	3	Qc	1,2
E	545	5,6%	E	41	5,9%	E	17	E	1,6
K	496	5,2%	K	55	7,9%	K	15	K	0,7
U	452	4,7%	U	31	4,5%	U	1	U	1,0
O	393	4,1%	O	40	5,8%	O	7	O	0,8
P utom Pu	369	3,8%	P utom Pu	24	3,5%	P utom Pu	6	P utom Pu	1,2
Qe	346	3,6%	Qe	18	2,6%	Qe	1	Qe	1,0
N	342	3,5%	N	30	4,3%	N	10	N	0,8
I	326	3,4%	I	33	4,7%	I	65	I	0,7
X	264	2,7%	X	6	0,8%	X	0	X	1,7
Pu	260	2,3%	Pu	9	1,3%	Pu	0	Pu	2,1
Qd	257	2,6%	Qd	14	2,1%	Qd	1	Qd	0,9
R	247	2,6%	R	25	3,6%	R	45	R	1,0
G	232	2,4%	G	32	4,6%	G	11	G	0,6
Qa-Qb	203	2,1%	Qa-Qb	17	2,4%	Qa-Qb	36	Qa-Qb	1,0
T	162	1,8%	T	5	0,7%	T	8	T	2,9
Qf-Qz	124	1,3%	Qf-Qz	13	1,9%	Qf-Qz	14	Qf-Qz	1,2
C	118	1,2%	C	10	1,4%	C	31	C	0,9
A	94	1,0%	A	10	1,4%	A	8	A	0,7
M	75	0,8%	M	8	1,2%	M	0	M	0,5
B	70	0,7%	B	11	1,6%	B	22	B	0,7
Y	49	0,5%	Y	0	0,0%	Y	6	Y	0,3
J	17	0,2%	J	3	0,4%	J	2	J	0,4
S	13	0,1%	S	1	0,1%	S	0	S	0,4
Summa	9678	100,0%	Summa	695	100,0%	Summa	523		

